

ontr. 17:02
Eilandsraad Bonaire
Datum ontvangst:
25 OCT 2022
Volgnummer:
ER-2022000605

Aan: Eilandsraad
D.t.k.v. Griffier
Pasanggrahan
Alhier

Uw brief d.d.:
Ons nummer: P&A2022003625
Datum: 25 oktober 2022
Uw kenmerk:
Onderwerp: brief CFT 25.10.22
amendering 2de BW 2022

Geachte leden van de eilandsraad,

Hierbij wordt u aangeboden brief CFT d.d. 25.10.22 inzake advies bij de amendering van de tweede begrotingswijziging 2022 van het openbaar lichaam Bonaire

Hoogachtend,

De eilandsecretaris wvd.

Dhr. Christopher Frans

Cc: BC leden, directies

College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
25 oktober 2022
Ons kenmerk
Cft 202200133
Pagina
1/1

Uw kenmerk

Bijlage
1

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Advies bij de amendering van de tweede begrotingswijziging 2022 van het openbaar lichaam Bonaire

Geachte heer Rijna,

Op 17 oktober 2023 zond het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) u zijn advies bij de amendering van de tweede begrotingswijziging 2022 (zie bijlage). Op basis van de heden ontvangen brief van het bestuurscollege¹ wordt u verzocht dit advies te lezen als het advies bij de amendering van de **derde** begrotingswijziging.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
Het hoofd Financien van het openbaar lichaam Bonaire

---

¹ Openbaar lichaam Bonaire, kenmerk P&A2022003624, duiding begrotingswijzigingen, d.d. 25 oktober 2022

College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
17 oktober 2022
Ons kenmerk
Cft 202200131
Pagina
1/2

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage

-

Onderwerp
Advies bij de amendering van de tweede begrotingswijziging 2022 van het openbaar lichaam Bonaire

Geachte heer Rijna,

Het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) ontving op 13 oktober 2022 een voorstel tot amendering van de eerder door u aangeboden begrotingswijziging (BW) van de begroting 2022. Conform artikel 18 lid 2 van de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) ontvangt u hierbij het advies van het Cft bij dit amendement.

Procesgang

Op 27 juli 2022 ontving het Cft de uitvoeringsrapportage (UR) van Bonaire. Deze UR ging vergezeld van een voorgenomen BW bij de begroting 2022. Het Cft stuurde op 10 augustus 2022 zijn reactie bij deze BW en adviseerde het resultaat bij de jaarrekening 2021 en het bestedingsvoorstel voor de inzet van een deel van de algemene reserve op te nemen in de tweede BW zoals aangeboden op 27 juli 2022.¹ De eilandsraad heeft op 11 oktober 2022 besloten deze BW te amenderen. Het amendement is op 13 oktober 2022 aan het Cft aangeboden en opgenomen in de bijlage.

Oordeel

Het Cft adviseert negatief op het voorgestelde amendement. De hierin voorgestelde wijzigingen zijn onvoldoende onderbouwd. Bovendien is het onduidelijk of de algemene reserve voldoende liquide blijft na de voorgestelde toevoegingen aan de bestemmingsreserve ten bedrage van USD 6,7 miljoen.

---

¹ Cft, kenmerk 202200092, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage en advies tweede begrotingswijziging 2022, d.d. 10 augustus 2022.

Uit de tweede UR 2022 blijkt een voorlopige onder-realisatie van de begroting 2022. De Wet FinBES schrijft voor dat de begroting in evenwicht moet zijn. Het Cft adviseert u derhalve om de niet bestede middelen te herverdelen, zodat de algemene reserve niet aangewend hoeft te worden en een tekort op de begroting 2022 wordt voorkomen.

Toelichting

In het amendement stelt u het volgende voor:

1. *Het drukken van de gestegen kosten van energie ten bedrage van USD 2,5 miljoen:* Opvallend is dat Bonaire bij de tweede BW reeds een bedrag van USD 2,5 miljoen beschikbaar stelde ter compensatie van gestegen kosten voor water, elektriciteit en brandstof. Tevens nam Bonaire in de tweede BW een bijzondere uitkering op ter hoogte van USD 3,7 miljoen voor de tegemoetkoming van de energielasten. Er wordt in het amendement niet toegelicht waarom een additionele toevoeging noodzakelijk is.
2. *Een subsidie voor zonnepanelen voor burgers ten bedrage van USD 2,0 miljoen:* Het Cft constateert dat een onderbouwing van het bedrag en de bijbehorende subsidieregeling ontbreekt. Voor een goede beoordeling van de mogelijkheid tot effectieve besteding in het begrotingsjaar 2022 acht het Cft aanvullende informatie van belang.
3. *Het aanleggen van een risicoreserve specifiek voor BONLAB ter hoogte van USD 2,2 miljoen:* In de jaarrekening 2021 beoordeelt Bonaire het risico uit de deelnemingen op USD 2,1 miljoen. De bestemmingsreserve deelnemingen per 31 december 2021 bedraagt USD 18,7 miljoen. Dit is ruim om de eventuele risico's voortkomend uit de deelnemingen op te vangen. Uit het amendement blijkt niet waarom de aanvullende ophoging van de bestemmingsreserve noodzakelijk is.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Aan:
Voorzitter van het College Financieel
Toezicht
Rouvilleweg 39
Curaçao

Uw brief van:
Ons nummer: P&A2022003624
Datum: 25 oktober 2022
Betreft: duiding begrotingswijzigingen

Geacht College,

Ten aanzien van de begrotingswijzigingen 2022 is in de loop van het jaar onduidelijkheid ontstaan. Hierbij wordt inzicht gegeven in de verschillende voorstellen tot wijziging van de begroting 2022 van het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) met als belangrijkste doel om het amendement over, in ons beeld, de derde begrotingswijziging van een advies te voorzien zodat de Eilandsraad een besluit kan nemen over deze begrotingswijziging.

Op 17 mei 2022 ontving het Cft de eerste begrotingswijziging (BW) 2022 en op 31 mei 2022 heeft het Cft een advies gegeven op deze BW. De Eilandsraad (ER) heeft op 27 september 2022 deze wijziging vastgesteld. Zie bijlage 1. De vastgestelde BW is vervolgens op 24 oktober 2022 aan het Cft aangeboden ter doorgeleiding aan de minister van BZK en is nog niet door de minister goedgekeurd.

Op 17 mei 2022 ontving het Cft de jaarstukken 2021 inclusief de accountantsverklaring en -rapport. Op 30 mei heeft het Cft hierop een advies gegeven (Cft 202200053). De ER heeft op 13 juni j.l. de jaarstukken vastgesteld en ingestemd met de storting van het resultaat in de Algemene Reserve en heeft tevens het besluit genomen om USD 160.000 in 2022 beschikbaar te stellen voor een specifiek doel. Zie bijlage 2. Bij het Openbaar Lichaam Bonaire is de conclusie getrokken dat dit een wijziging van de begroting 2022 tot gevolg had. Het OLB had hiervoor echter een tweede BW moeten opstellen. Dit is niet gebeurd, waardoor het Cft ook geen formele tweede BW heeft ontvangen, daarbij niet heeft geadviseerd en geen vastgestelde BW ter goedkeuring aan de minister van BZK heeft gezonden. Zie bijlage 3.

Op 30 juni 2022 vervolgens bood het openbaar lichaam het stuk 'inzet deel Algemene reserves (GZ 2022000152) aan het Cft aan. In het advies van het Cft van 15 juli 2022 (reactie op de eerste UR 2022) betrok het Cft dit voorstel van Bonaire, stemde in principe in onder voorwaarden. In zijn reactie van 10 augustus 2022 op de tweede uitvoeringsrapportage 2022 gaf het Cft vervolgens aan dat dit voorstel had moeten worden opgenomen in een BW, waarbij aan de gestelde voorwaarden zou moeten worden voldaan. Ook voor deze wijziging had namelijk een formele BW moeten worden aangeboden door Bonaire, de derde BW. Momenteel ligt een amendement voor op deze derde wijziging. Hierbij heeft het Cft op d.d. 17 oktober 2022 geadviseerd. Het ging er hierbij vanuit dat het een

Correspondentieadres
Kaya Grandi 51 | Kralendijk, Bonaire C.N.
Tel. (+599) 717-5330 | Fax. (+599) 717-8416
www.bonairegov.com

Verzoeken bij beantwoording van deze brief datum, nummer en onderwerp te vermelden

amendement op de tweede BW betrof, terwijl dit feitelijk dus een derde wijziging van de begroting betrof.

Op 27 juli j.l heeft het Cft de tweede Uitvoeringsrapportage 2022 ontvangen en deze rapportage ging vergezeld van een voorgenomen wijziging van de begroting, feitelijk derhalve de vierde BW 2022. Het Cft heeft in het advies over de tweede UR tevens gerapporteerd dat zij zich kan vinden in deze voorgestelde (vierde) BW. De ER heeft op 12 oktober 2022 deze vierde BW vastgesteld. Zie bijlage 4. Deze is op 24 oktober 2022 ter doorgeleiding aan het Cft aangeboden.

Nu blijkt dat de tweede begrotingswijziging (resultaatbestemming jaarrekening 2021) niet formeel is opgesteld, twee begrotingswijzigingen niet door het Cft van formeel advies zijn voorzien en de vastgestelde begrotingswijzigingen nog niet ter goedkeuring door BZK waren doorgeleid, dient een reparatieslag plaats te vinden. Het Cft wordt verzocht zijn formele advies bij de ontstane situatie (en bijgevoegde stukken) op te nemen in zijn reactie op de derde UR en zijn advies bij de vijfde begrotingswijziging, die inmiddels ook door het OLB zijn aangeboden. De Eilandsraad kan vervolgens de 3^e UR en de 5^e BW vaststellen en besluiten over het Cft-advies en de vastgestelde stukken kunnen daarna via het Cft aan het ministerie van BZK worden doorgeleid. De minister van BZK dient dan vervolgens zijn goedkeuring te verlenen aan de voorgenomen wijzigingen van de begroting. We hebben wel begrepen dat inhoudelijk het Cft-advies inzake het amendement bij de derde BW niet zal wijzigen.

Tot slot onderschrijven we het belang van een helder proces ten aanzien van begrotingswijzigingen. Dit proces wordt, na goedkeuring van de Eilandsraad, formeel afgesloten nadat de Minister van BZK, door tussenkomst van Cft, de goedkeuring geeft op de begrotingswijziging. We zullen hierover met het Cft procesafspraken maken om voorvallen zoals hierboven geschetst tot het verleden te laten behoren.

Wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend

het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire,

de gezaghebber,

de eilandsecretaris, *wnd.*

Bijlagen:

- 1) ER besluit 1^e BW 2022;
- 2) ER besluit jaarstukken 2021 en resultaatbestemming;
- 3) ER besluit 2^e BW 2022 (nie getekend);
- 4) ER besluit 4^e BW 2022.

Cc: Gedeputeerde Financiën, Directeur B&O, Bureau ES, en afdeling van Financiën